

KRIMINALFORSORGEN

Direktoratet for Kriminalforsorgen

Dato: 26. august 2024
Klassi- Intern
fikation.:
Sagsnr.: 23-260-0054
Sagsbeh.: Jeppe Lund
Center for
Straffuldbyrdelse
Koncern Jura (KJU)

Folketingets Ombudsmand
Gammel Torv 22
1457 København K
Sendt pr. e-mail

Dok.nr. 23/01122-67/MWA – Tilsynsbesøg den 15. og 16. november 2023 på Udrejsecenter Kærshovedgård

Folketingets Ombudsmand er i sit afsluttende brev af 25. april 2024 kommet med en række anbefalinger i anledning af tilsynsbesøget på Udrejsecenter Kærshovedgård den 15. og 16. november 2023.

Det fremgår således af ovennævnte brev bl.a., at det ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter er ombudsmandens vurdering, at forholdene for persongruppen (personer på tålt ophold med opholdspligt på Udrejsecenter Kærshovedgård) fortsat – og i forhold til den generelle sikkerhedssituation på udrejsecenteret i endnu større grad end tidligere – må anses for meget belastende og begrænsende for grundlæggende livsførelse.

Ombudsmanden har som begrundelse dels henvist til Udrejsecenter Kærshovedgårds isolerede beliggenhed sammenholdt med, at beboerne er pålagt opholds-, underretnings- og meldepligt, dels en række andre forhold: de fysiske rammer, at måltiderne skal indtages i kantinen, og at der ikke er mulighed for selv at lave mad samt de generelle begrænsninger i aktiviteter, økonomiske midler og adgang til sundhedsmæssige ydelser.

Desuden indgår i ombudsmandens vurdering også den beskrevne sikkerhedssituation, hvor beboerne oplever utryghed, forråelse og betydelige misbrugsproblemer, samt at de giver udtryk for, at de oplever deres situation som vanskelig og udsigtsløs, og at dette påvirker deres mentale helbred.

Ombudsmanden henviser endvidere til, at situationen for beboerne i forhold til den beskrevne sikkerhedssituation og oplevelse af utryghed og forråelse synes at være blevet forværret siden ombudsmandens besøg i 2017.

Ombudsmanden har på den baggrund anbefalet bl.a., at Udrejsecenter Kærshovedgård i samarbejde med de involverede myndigheder særligt i relation til sikkerhedssituationen på Kærshovedgård:

1. Fortsætter sit fokus på og iværksætter initiativer for at sikre, at udrejsecenteret er et trygt sted at opholde sig.
2. Iværksætter initiativer med henblik på at begrænse tilgængeligheden af euforiserende stoffer på udrejsecenteret mest muligt.
3. Overvejer, hvordan forholdene for de kvinder, der er på stedet, kan forbedres.

Ombudsmanden har anmodet om underretning om de initiativer, som udrejsecenteret allerede har iværksat og påtænker at iværksætte med henblik på at forbedre sikkerhedssituationen på udrejsecenteret i forhold til ovenstående tre anbefalinger.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Kriminalforsorgen Vest, som Udrejsecenter Kærshovedgård organisatorisk hører under, og Udlændingestyrelsen, som kriminalforsorgen driver udrejsecenteret på vegne af.

Direktoratet skal på den baggrund bemærke følgende:

Ad 1 - anbefalingen om, at udrejsecenteret fortsætter sit fokus på og iværksætter initiativer for at sikre, at udrejsecenteret er et trygt sted at opholde sig.

Iværksatte initiativer

Kriminalforsorgen Vest har oplyst, at der som følge af en række hændelser på udrejsecenteret i november 2023, som medvirkede til at skabe utryghed hos flere beboere på centeret, har været et øget fokus på sikkerheden. I december 2023 blev der bl.a. ansat en ny institutionschef, som har en stærk sikkerhedsfaglig profil, og som er rekrutteret til og har fået til opgave at øge sikkerheden på centeret. Der er endvidere sket en forstærkning af nattevagten, og områdekontolets sikkerhedsafdeling har periodevist haft en øget tilstedeværelse på centeret.

For at skabe ro og tryghed på udrejsecenteret er der endvidere iværksat en intensiveret og systematiseret kontrol med runderinger inde på afdelingerne og på udearealerne. Intervallet af runderingerne fastsættes på baggrund af sikkerhedsniveauet, som løbende revideres efter den aktuelle situation. Institutionsmedarbejderne noterer opmærksomhedspunkter over hele døgnets forløb, herunder eventuelle observationer af uhensigtsmæssig adfærd. Ved uro og mulige lovovertrædelser tilkaldes

politiet. Medarbejderne har en øget opmærksomhed på hegnsforceringer og foretager runderinger på vilkårlige tidspunkter ■■■ gange i døgnet, hvor hegnet gennemgås for fysiske skader, og hvor der ligeledes sker observation af udearealerne. Der foretages desuden løbende monitorering af centerets udearealer og afdelinger med fællesarealer ved hjælp af videoovervågning.

Med virkning fra den 1. maj 2024 har man midlertidigt ansat ca. tre ekstra årsværk med henblik på at opretholde den øgede rundering på udrejsecenterets områder, herunder langs perimeterhegnet.

Institutionsmedarbejdernes sikkerhedsbevidsthed er et løbende indsatsområde. Den seneste tid har fokus i indsatsen været på medarbejdernes sikkerhedsmæssige overvejelser, herunder deres fysiske placering i forhold til beboerne og konfliktneuropende dialog ved højrisikosituationer. Det kan eksempelvis være i kontakten med beboerne på værelserne, ved udlevering af penge og ved udlevering af mad i kantinen. Dette er bl.a. sket i forbindelse med udrejsecentrenes (Kærshovedgårds og Sjælsmarks) såkaldte periodevise sikkerhedstema, hvor der sættes fokus på forskellige sikkerhedstemaer med henblik på at styrke sikkerheden. Temaet vil i perioden blive italesat til lokale ledermøder, morgenmøder, morgenparoler m.m. og i forbindelse med den daglige opgavevaretagelse.

Der sker derudover løbende uddannelse og opkvalificering af medarbejdere med særlig viden inden for radikaliserings og ekstremisme (ressourcepersoner) samt undervisning af personale i tegn på radikaliserings og ekstremisme, hvilket bl.a. sker i samarbejde med PET.

Udrejsecenterets informationsskærme anvendes desuden hyppigt og relevant til informationskampagner, herunder til orientering og genoprettelse af tryghed blandt beboerne.

Det bemærkes i øvrigt, at Kriminalforsorgen Vest siden foråret 2023 har igangsat og afsluttet en række vedligeholdelses- og istandsættelsesopgaver af bygningerne på udrejsecenteret, herunder fornyelse af toiletter, baderum samt udskiftning af linoleum på gulve i fællesarealer. Alle opholdsrum for beboere bliver ved ind- og udflytning løbende renoveret, herunder nye linoleumsgulve og maling af vægge. Disse initiativer skal medvirke til at sikre trygge rammer for beboerne.

Igangværende og nye initiativer, der påtænkes iværksat

Kriminalforsorgen Vest har oplyst, at der på udrejsecenteret er påbegyndt et forløb ved kriminalforsorgens interne forebyggelses- og mæglerkorps med henblik på at

øge trygheden på centeret. I den første del af forløbet har korpset fulgt institutionsmedarbejdere på forskellige vagter, hvor fokus bl.a. har været på institutionsmedarbejdernes indbyrdes samarbejde og samarbejdet med beboerne. I den anden halvdel af forløbet i 2. halvår af 2024 sættes der ind med specifikke tiltag på baggrund af korpsets observationer og tilbagemeldinger. Dette med henblik på at opnå en øget fælles forståelse og standard for, hvordan opgaverne udføres.

Kriminalforsorgen Vest har videre oplyst, at man har opdateret eksisterende praksisnære retningslinjer, som har til formål at tydeliggøre, hvordan visitering af effekter ved adgangskontrollen udføres i praksis. Derudover igangsættes stikprøvevis visitation af beboere og gæster, som ønsker adgang til udrejsecenteret, forventeligt ultimo september 2024, når faciliteterne hertil er færdigetableret. Visitationen kan alene ske med vedkommendes skriftlige samtykke. Der henvises til bekendtgørelse nr. 917 af 19. juni 2018 om visitation på indkvarteringssteder med adgangskontrol. Der vil blive udarbejdet en procedure for beboere, som ikke ønsker at lade sig visitere.

Direktoratet kan supplerende oplyse, at adgangskontrol og visitation er valgt som et periodevis sikkerhedstema for udrejsecentre i perioden 1. juni til 30. september 2024. Direktorat har i samarbejde med kriminalforsorgsområderne udarbejdet materiale hertil.

Kriminalforsorgen Vest er i samarbejde med relevante interessenter i gang med en revidering og præcisering af husordenen, herunder særligt i forhold til besiddelse af kniv på udrejsecenteret og mulige konsekvenser samt handlemuligheder ved overtrædelse af husordenen.

Udlændingestyrelsen har i forhold til anbefalingen om at sikre, at udrejsecenteret er et trygt sted at opholde sig, oplyst, at der siden slutningen af 2023 har været et intensiveret myndighedssamarbejde mellem Udlændingestyrelsen, kriminalforsorgen, Hjemrejsestyrelsen og Midt- og Vestjyllands Politi både på ledelsesplan og på operativt niveau og dermed et øget fokus på at understøtte orden, tryghed og sikkerhed på udrejsecenteret. Som led i dette arbejde er der bl.a. nedsat en arbejdsgruppe med fokus på sikkerhed og med deltagelse fra de myndigheder, der er involveret omkring driften af udrejsecenteret.

Formålet med arbejdsgruppen er at sikre fremdrift i forhold til allerede iværksatte initiativer og fokusområder og overveje initiativer, der kan styrke den fysiske sikkerhed og tryghed på udrejsecenteret. Udlændingestyrelsen har som overordnet ansvarlig for indkvarteringsområdet og ansvarlig kontraktpart med kriminalforsorgen

om driften af udrejsecenteret formandsskabet for arbejdsgruppen. Kriminalforsorgens rolle i arbejdsgruppen er – som ansvarlig driftsoperatør for udrejsecenteret – særligt at bidrage med lokal og faglig viden, herunder sikkerhedsfaglig indsigt i forhold til udrejsecenteret.

Arbejdsgruppen kan nedsætte underarbejdsgrupper med et særligt fagligt fokus. Der er aktuelt nedsat en underarbejdsgruppe med sigte på forbedringer af perimenterhegn og kameraovervågning mv. Et velfungerende hegn og overvågning med kameraer og rundering mv. sikrer, at myndighederne oppebærer et godt overblik over de personer, som befinder sig på centeret, ligesom det vanskeliggør uvedkommende personers adgang til udrejsecenteret.

Udover ad hoc baserede arbejdsgrupper afholder de involverede myndigheder faste kvartalsvise driftsmøder på Udrejsecenter Kærshovedgård. Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp deltager også i driftsmøderne. På driftsmøderne drøftes bl.a. sikkerheds- og tryghedsmæssige forhold på udrejsecenteret.

Udlændingestyrelsen og kriminalforsorgen kan supplerende oplyse, at der på Udrejsecenter Kærshovedgård er nultolerance over for enhver kriminalitet og uhenigtsmæssig adfærd. Kriminalforsorgen politianmelder således alle former for kriminalitet og mistanke om kriminelle forhold på udrejsecenteret. Midt- og Vestjyllands Politi har endvidere en døgnbemandet vagt i tilknytning til udrejsecenteret, der er beliggende inden for det indhegnede område ved udrejsecenteret.

Ad 2 - anbefalingen om, at udrejsecenteret iværksætter initiativer med henblik på at begrænse tilgængeligheden af euforiserende stoffer på udrejsecenteret mest muligt.

Iværksatte initiativer

Kriminalforsorgen Vest har oplyst, at der siden ultimo 2023 har været en øget opmærksomhed på, at der på udrejsecenteret i en længere periode har været udfordringer relateret til misbrug og distribution af euforiserende stoffer.

For at imødegå udfordringerne med euforiserende stoffer udleveres bl.a. udrejsecenterets husorden til alle nye beboere – på deres respektive sprog – ved ankomsten til centeret. Af husordenen fremgår, at der er nultolerance over for kriminalitet på centeret, at det er strafbart at besidde og sælge euforiserende stoffer, og at kriminalitet vil blive anmeldt til politiet og indberettet til Udlændingestyrelsen. Husorden gennemgås tillige ved modtagelsessamtalen med alle nye beboere.

Såfremt der ved ankomsten af en ny beboer er kendskab til, at beboeren er i misbrugsbehandling, får Røde Kors' sundhedsafdeling – hvis beboeren samtykker her til – de lægelige oplysninger gennem Ikast-Brande Kommunes Center for Rusmiddelbehandling.

Den ovenfor omtalte intensiverede og systematiserede kontrol på centeret skal også bidrage til at begrænse tilgængeligheden af euforiserende stoffer på centeret. Institutionsmedarbejderne noterer alle opmærksomhedspunkter over hele døgnets forløb, herunder også eventuelle observationer af hashrygning og anden indtagelse af euforiserende stoffer. I tilfælde af mistanke om eller påvisning af euforiserende stoffer er institutionsmedarbejderne instrueret i, hvordan de skal handle og kontakte politivagten på udrejsecenteret.

Igangværende initiativer og nye initiativer, der påtænkes iværksat

Kriminalforsorgen Vest har oplyst, at udrejsecenteret løbende er i dialog med Midt- og Vestjyllands Politi, herunder den døgnbemandede politivagt på udrejsecenteret, om mulighederne for at begrænse euforiserende stoffer på centeret. Udrejsecenteret vil fremadrettet øge denne dialog.

Der skal desuden – som tidligere beskrevet – igangsættes stikprøvevis visitation af gæster og beboere ved adgang til udrejsecenteret, hvilket forventeligt også vil begrænse tilgængeligheden af euforiserende stoffer på centeret. Det bemærkes dog, at visitation alene kan ske med den pågældendes samtykke.

Ad 3 - anbefalingen om, at udrejsecenteret overvejer, hvordan forholdene for de kvinder, der er på stedet, kan forbedres.

Iværksatte initiativer

Udlændinge- og Integrationsministeriet offentliggjorde den 15. marts 2024 en beslutning om at flytte gruppen af enlige kvindelige beboere fra Udrejsecenter Kærshovedgård til Udrejsecenter Avnstrup.

Udlændingestyrelsen har oplyst, at det er forventningen, at flytningen vil finde sted i 2. halvår 2024.

Nye initiativer, der påtænkes iværksat

Kriminalforsorgen Vest har oplyst, at man som følge af, at de enlige kvinder forventeligt fraflytter udrejsecenteret i løbet af 2. halvår 2024, vil forsøge at udnytte det frigivne areal til sektionering med henblik på at beskytte udsatte beboere, herunder de tilbageværende få kvinder på udrejsecenteret.

Udvælgelse af beboere, som skal bo på et værelse inden for det kommende skærmede område, vil skulle bero på en individuel, konkret og tværfaglig vurdering og vil ske i dialog med beboerne. Det samme gælder varigheden af opholdet, der som udgangspunkt er tidsbegrænset til en given periode, hvorefter det revurderes, om beboeren fortsat har behov for at bo på et værelse i det skærmede område.

Afsluttende bemærkninger

Direktoratet kan henholde sig til oplysningerne fra Kriminalforsorgen Vest og Udlændingestyrelsen. Det er direktoratets vurdering, at der med de igangsatte og påtænkte initiativer på tilstrækkelig vis er fulgt op på ovennævnte anbefalinger fra ombudsmanden.

Direktoratet vil løbende følge fremdriften i forhold til igangværende og nye initiativer med henblik på at forbedre sikkerhedssituationen på udrejsecenteret.

Med venlig hilsen

Mette Kjølby
Chef for Koncern Jura og fg. centerdirektør